

Lenin: Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin

Tapio Siirilä

23.3.2020

Kirja ilmestyi
vuonna 1904

Kirjoittajaksi on
merkitty N. Lenin

Lenin. Teokset 7, s.
191 ... 410

Netissä suomen
kielellä osoitteessa

<https://www.marxists.org/suomi/lenin/teokset/osa07/lt-07-27-askel-eteenpain.pdf>

ASKEL ETEENPÄIN,
KAKSI ASKELTA TAAKSEPÄIN
(KRIISI PUOLUEESSAMME) *1

*Kirjoitettu helmi—toukokuussa 1904
Julkaistu erillisenä kirjana
toukokuussa 1904. Geneve*

*Julkaistaan kirjan tekstin mukaan,
joka on tarkistettu käsikirjoituksen
ja kokoelman: VI. II:n.
„Kähdentoista vuoden ajalta”
(1907), tekstin mukaan*

Ajankohdan tilanteesta

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen ensimmäinen edustajakokous pidettiin Minskissä maaliskuussa 1898.

- 9 osallistujaa.
- Puolue julistettiin perustetuksi.
- Ei ollut kuitenkaan yhtenäistä toimintaa, ei sääntöjä eikä puolueohjelmaa.
- Valittu keskuskomitea vangittiin melkein heti.

Ajankohdan tilanteesta

- Illegaalista Iskra-lehteä ryhdyttiin julkaisemaan ulkomailla (aluksi Saksassa ja sitten Englannissa) vuoden 1900 lopulla.
- Toimituksessa mm. Lenin ja Plehanov.
- Pyrki edistämään vallankumouksellista toimintaa ja yhtenäisen puolueen rakentamista.

Ajankohdan tilanteesta

- Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen 2. edustajakokous pidettiin 30.7. – 23.8. 1903.
- Kokous alkoi Brysselissä, mutta joutui siirtymään poliisin painostuksen vuoksi Lontooseen.
- Kokoukseen osallistui 43 varsinaista äänivaltaista edustajaa.

Ajankohdan tilanteesta

Edustajakokouksessa erimielisyyksiä ja äänestyksiä mm.

- puolueohjelmasta
- säännöistä
- juutalaisten järjestön (Bund) asemasta
- Iskra-lehden toimituksen ja keskuskomitean valinnasta

Jakaantuminen bolshevikkeihin (enemmistöön) ja menshevikkeihin (vähemmistöön)

Ajankohdan tilanteesta

- Yksityiskohtainen kuvaus edustajakokouksesta Leninin kirjoituksessa ”Kertomus VSDTP:n II edustajakokouksesta” (Teokset 7, s. 1 ... 20).
- Erimielisyydet kärjistyivät edustajakokouksen jälkeen; siksi kirja ”Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”.

Askel eteenpäin, kaksi askelta
taaksepäin

Erimielisyyksistä

Keskeisiä kysymyksiä ovat

- puolueen ”enemmistöön” ja ”vähemmistöön” jakautumisen poliittinen merkitys
- uuden Iskran organisaatiokysymyksissä ottaman kannan periaatteellinen merkitys

Erimielisyyksistä

Johtopäätös

- ”enemmistö” (bolshevikit) on puolueen vallankumouksellinen siipi
- ”vähemmistö” (menshevikit) on puolueen opportunistinen siipi

Erimielisyydet koskevat pääasiassa organisaatiokysymyksiä

Edustajakokoukselle hyväksytyt säännöt

Kaikki edustajakokouksen päätökset ja kaikki sen toimittamat vaalit ovat puolueen päätöksiä, jotka ovat velvoittavia puolueen kaikille järjestöille. Niitä ei voi kukaan eikä millään syyllä protestoida ja ne voi peruuttaa tai muuttaa ainoastaan seuraava puolueen edustajakokous.

Edustajakokouksen päätehtävä

Todellisen puolueen luominen niillä periaatteellisilla ja organisatorisilla perusteilla, jotka „Iskra” oli esittänyt ja laatinut.

Kokouksen laajapohjaisuus

Edustuksen täydellisyys puoluekokouksessa turvasi läsnäolon siinä sellaisillekin järjestöille, jotka kävivät päättävästi taistelua „Iskraa” vastaan (Bund ja „Rabotsheje Delo”), ja sellaisille, jotka, tunnustaessaan sanoissa „Iskra” johtavaksi äänenkannattajaksi, teoissa tavoittelivat omia erikoisia suunnitelmiaan ja kunnostautuivat horjuvaisuudella periaatteellisessa suhteessa („Juzhnyi rabotshi” ryhmä ja sen liepeillä kulkeneet eräiden komiteain edustajat).

Kokouksen laajapohjaisuus

Tällaisten olosuhteiden vallitessa edustajakokous ei voinut olla muuttumatta taisteluareenaksi, missä oteltiin „Iskran” suunnan voiton puolesta.

Ongelmia kokouksen jälkeen

Onko missään nähty sellaista puolueen äänenkannattajaa, jonka toimitus on ruvennut puhumaan edustajakokouksen jälkeen aivan päinvastaista, kuin mitä se puhui edustajakokouksessa?

Erimielisyyksistä

Koko edustajakokouksen aikana oli kolme suurempaa tapausta, jolloin vähäinen määrä iskralaisia erkani heidän enemmistöstään:

- kielten tasa-arvoisuus
- sääntöjen 1. §
- vaalit

ja kaikissa näissä kolmessa tapauksessa syntyi ankara taistelu, joka loppujen lopuksi on vienyt nykyiseen vaikeaan kriisiin puolueessa.

Iskran tavoitteet

Ne perusaatteet, jotka „Iskra” pyrki asettamaan puoluejärjestön pohjaksi, olivat oikeastaan seuraavat kaksi aatetta.

- ***Ensimmäinen***, sentralismin aate, määritteli periaatteellisesti kaikkien yksityisten ja yksityiskohtaisten organisaatiokysymysten ratkaisemistavan.

Iskran tavoitteet

- **Toinen**, aatteellisesti johtavan elimen, sanomalehden, erikoinen osuus, otti huomioon nimenomaan Venäjän sosialidemokraattisen työväenliikkeen väliaikaiset ja erikoiset tarpeet poliittisen orjuuden tilanteessa ehdolla, että luotiin vallankumouksellisen rynnistyksen ensimmäinen operaatiotukikohta ulkomaille.

Säännöt; puolueen jäsenyys

Leninin ehdotus: Puolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa puolueen ohjelman ja tukee puoluetta niin aineellisilla varoilla kuin myös kuulumalla henkilökohtaisesti johonkin puoluejärjestöön.

KIISTAKYSYMYKSET: Voivatko puolueen elimet todellisuudessa toteuttaa johtoaan niihin puolueen jäseniin nähden, jotka eivät kuulu mihinkään puoluejärjestöön?

Säännöt; puolueen jäsenyys

Ilmaisen täysin selvästi ja tarkasti vaatimukseni, että puolue luokan etujoukkona olisi jotain mahdollisimman järjestynyttä, että puolue ottaisi vastaan vain sellaisia aineksia, jotka sallivat edes vähimmäismäärän järjestyneisyyttä.

Säännöt; puolueen jäsenyys

Juuri tässä me olemmekin tulleet erääseen kysymyksen ydinkohtaan: onko „tämä periaate” todellakin sosialidemokraattinen, — periaate, joka sallii niiden, jotka eivät kuulu puolueen mihinkään järjestöön, vaan ainoastaan ”tavalla tai toisella auttavat sitä”, nimittää itseään puolueen jäseniksi?

Säännöt; puolueen jäsenyys

Mitä lujempia tulevat olemaan meidän puoluejärjestömme, joihin kuuluvat todelliset sosialidemokraatit, mitä vähemmän häilyväisyyttä ja horjuntaa tulee olemaan puolueen sisällä, sitä laajempaa, monipuolisempaa, runsaampaa ja hedelmällisempää tulee olemaan puolueen vaikutus sitä ympäröiviin, sen johtamiin työläisjoukkojen aineksiin.

Säännöt; puolueen jäsenyys

Me olemme luokan puolue, ja sen vuoksi melkein koko luokan (ja sota-aikoina, kansalais-sodan kaudella aivan koko luokankin) täytyy toimia puolueemme johdolla, täytyy tulla mahdollisimman lähelle puoluettamme, mutta olisi manilovilaisuutta ja „hvastismia”, jos ajateltaisiin, että melkein koko luokka tahi aivan koko luokka kykenisi koskaan kapitalismin aikana kohoamaan etujoukkonsa, sosialidemokraattisen puolueensa tietoisuuteen ja aktiivisuuteen asti.

Säännöt; puolueen jäsenyys

»Mitä laajemmalle leviää puolueen jäsenen nimi, sitä parempi”, sanoo Martov selittämättä kuitenkaan, mitä hyötyä on sellaisen nimen laajasta leviämisestä, joka ei vastaa sisältöä.

Sääntöjen merkityksestä

Yhtenäisyys ohjelmakysymyksissä ja taktiikkakysymyksissä on puoluekantaisen yhteenliittymisen ja puolueityön keskittämisen välttämätön, mutta ei vielä riittävä ehto.

Välttämätöntä on järjesty yhtenäisyys, jota perhekuntalaisen kerhon puitteita vähänkään laajemmaksi kasvaneessa puolueessa on mahdotonta ajatellakaan ilman määrättyyn muotoon valettuja sääntöjä, ilman vähemmistön alistumista enemmistön tahtoon, ilman osan alistumista kokonaisuuden alaiseksi.

Sääntöjen merkityksestä

Tehdas on se kapitalistisen yhteistyön korkein muoto, joka on liittänyt proletariaatin yhteen ja totuttanut sen kuriin, opettanut sen järjestyneisyyteen ja asettanut sen kaikkien muiden työtätekevien ja riistettyjen väestökerrosten johtoon.

Sääntöjen merkityksestä

Herrasanarkismi ei käsitä, että määrättyyn muotoon valetut säännöt ovat välttämättömiä ahtaiden kerhoyhteysien korvaamiseksi laajalla puolueyhtydellä.

Sääntöjen merkityksestä

Puolueyhteyden on perustuttava nimenomaan muodollisiin, ”byrokraattisesti” laadittuihin sääntöihin, joiden tiukka noudattaminen vain yksin varjelee meidät kerholaiselta omavaltaisuudelta, kerholaisilta oikuilta, kerholaisilta kahakointitavoilta, joita nimitetään vapaaksi aatteellisen taistelun ”prosessiksi”.

Keskuskomitean valinta

Mainitsemani äänestys osoittaa, että me emme syrjäyttäneet ei-iskralaisia puolueesta emmekä edes Keskuskomiteasta, vaan annoimme vastustajillemme varsin huomattavan vähemmistön. Koko juttu oli siinä, että he tahtoivat saada enemmistön, ja kun tuo vaatimaton toivomus ei toteutunut, niin he nostivat skandaalin kieltäytyen kokonaan osallistumasta keskusteluihin.

Liittolaisista

Väliaikaiset sopimukset ovat sallittuja myöskin sosialistivallankumouksellisten kanssa (ks. edustajakokouksen päätöslauselmaa heistä) ja siis myöskin liberaalien kanssa, jotka asettuisivat sosialistivallankumouksellisten puolelle.

Liittolaisista

Täytyy tehdä sellainen johtopäätös, että on välttämätöntä »paljastaa porvariston vapausliikkeen rajoittuneisuus ja riittämättömyys”, eikä lainkaan sellaista, että väliaikaiset sopimukset ovat sallimattomia.

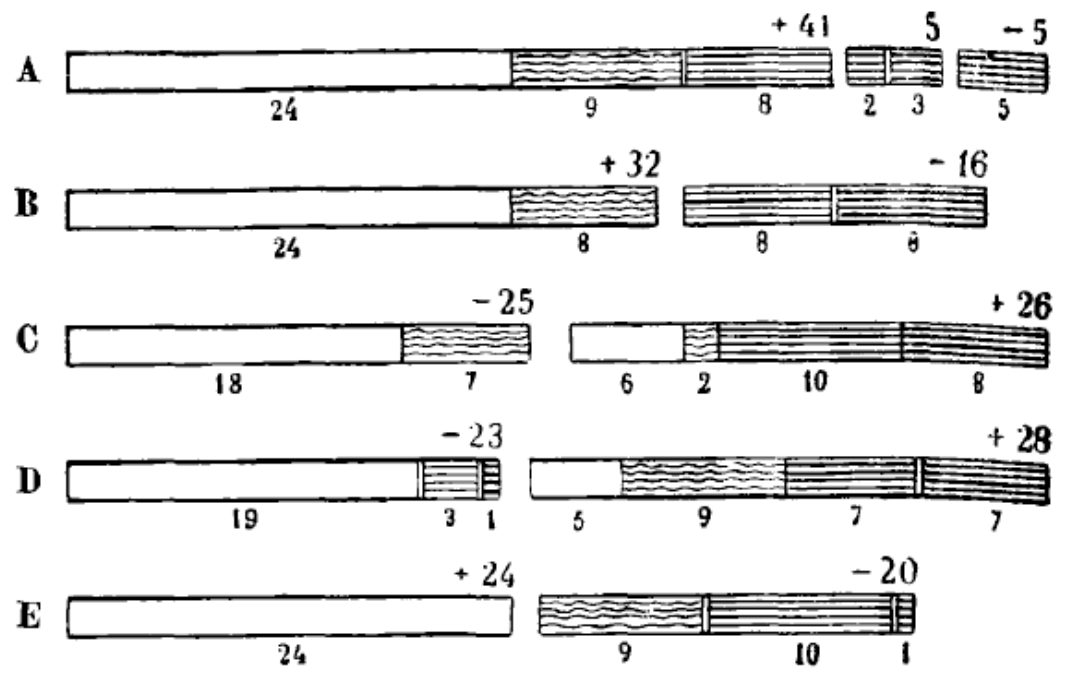

Ryhmittymät puolueessa

Meidän sosialidemokraattisen kamarimme ”jakaantuminen” edustajakokouksessa käsitellyissä erilaisissa kysymyksissä antaa ainutlaatuisen, täydellisyytensä ja tarkkuutensa puolesta korvaamattoman kuvan puolueen sisäisestä taistelusta, puolueen suunta-
vivahteista ja ryhmistä.

A "Keskusta"
 yhdessä iskralaisten
 kanssa anti-
 iskralaisia vastaan
B Johdonmukaiset ja
 epäjohdonmukaiset
 iskralaiset yhdessä
 anti-iskralaisia ja
 "keskustaa" vastaan
C , D ja E vähäinen
 osa iskralaisista
 siirtyy anti-
 iskralaisten puolelle

YLEISKUVA EDUSTAJAKOKOUKSESSA KÄYDYSTÄ
 TAISTELUSTA

+ ja - merkillä varustetut numerot merkitsevät yleistä äänimäärää, joka on annettu määrättyssä kysymyksessä puolesta tai vastaan. Suorakaiteiden alla olevat numerot merkitsevät kunkin neljän ryhmän äänimäärää erikseen. Minkälaiset äänestykset sisältyvät A - E-tyyppiin, se on selitetty tekstissä.

Ryhmien merkit:

- ENEMMISTÖN ISKRALAISET
- VÄHEMMISTÖN ISKRALAISET
- KESKUSTA
- ANTI-ISKRALAISET

Ryhmittymät puolueessa

Oliko se sattuma, että edustajakokouksesta poistuivat kaikkein kiihkeimmät puolueemme oikeistosiiven edustajat eivätkä vasemmistosiiven edustajat? Oliko se sattuma, että edustajakokouksesta poistuivat opportunistit eivätkä johdonmukaiset vallankumoukselliset sosialidemokraatit?

Ryhmittymät puolueessa

Vähemmistön muodostivat puolueemme sellaiset jäsenet, jotka olivat eniten viettyväisiä opportunistiin. Vähemmistön muodostivat puolueemme teoreettisesti vähimmän varmat, periaatteellisesti vähimmän lujat ainekset. Vähemmistö muodostui nimenomaan puolueemme oikeistosiiivistä.

Ryhmittymät puolueessa

Se seikka, että jakaantumisen pohjana oli joukko oikeistosiiven sangen pieniä virheitä, sangen vähäpätöisiä (suhteellisesti) erimielisyyksiä, — tämä seikka (joka pintapuolisesta tarkkailijasta ja poroporvarin mielestä näyttää pahentavalta) merkitsi koko puolueemme suurta askelta eteenpäin.

Ryhmittymät puolueessa

Ennen meillä oli erimielisyyksiä suurissa kysymyksissä, jotka saattoivat toisinaan tehdä jopa kahtiajakaantumisenkin oikeutetuksi, nyt olemme jo päässeet yksimielisyyteen kaikessa suuressa ja tärkeässä, nyt meitä erottavat ainoastaan vivahteet, joiden vuoksi voidaan ja täytyy kiistellä, mutta eroaminen olisi tolkutonta ja lapsellista.

Ryhmittymät puolueessa

Jos edustajakokouksessa esille tulleiden vivahteiden erilaisuus ei ollut suuri, niin eihän se käytännöllinen johtopäätöskään ollut suuri, jonka teimme näiden vivahteiden taistelusta: tämä johtopäätös oli kokonaan siinä, että kaksi kolmasosaa kummassakin kolmikossa täytyy antaa puolueen edustajakokouksen enemmistölle.

Ryhmittymät puolueessa

Ainoastaan se, että puolueen edustajakokouksen vähemmistö ei suostunut olemaan vähemmistönä keskuksissa, johti ensin tappion kärsineiden intelligenttien »surkeaan ruikutukseen” ja sitten anarkistisiin fraaseihin ja anarkistisiin tekoihin.

Ryhmittymät puolueessa

- Sano minulle, kuka on sinun poliittinen liittolaisesi, kuka sinua äänestää, niin minä sanon sinulle, minkälainen on sinun poliittinen olemuksesi.
- Sano minulle, kuka sinua kehuu, niin minä sanon sinulle, missä olet erehtynyt.

Ryhmittymät puolueessa

Puolueessa on proletaaristen tendenssien ja radikaalis-intelligenttisten tendenssien välinen antagonismi.

Tämä antagonismi suurelta osalta selittääkin sen nykypäivien sosialidemokratian jakaantumisen vallankumoukselliseksi (myös ortodoksaaliseksi) ja opportunistiseksi (revisionistiseksi, ministeriläiseksi, reformistiseksi).

Ryhmittymät puolueessa

Ortodoksaalinen sosialidemokratia ilmaisee nimenomaan liikkeen proletaarisia tendenssejä ja opportunistinen sosialidemokratia ilmaisee demokraattis-intelligenttisiä tendenssejä.

Ryhmittymät puolueessa

Radikaalisen intelligenssin edustajain runsaus meidän marxilaistemme ja sosiaalidemokraattiemme riveissä on tehnyt ja tekee kiertämättömäksi sen psykologian synnyttämän opportunistin ilmenemisen mitä erilaisimmilla aloilla ja mitä erilaisimmissa muodoissa.

Ryhmittymät puolueessa

Itse luonteensa vuoksi opportunisti aina karttaa selvää ja peruuttamatonta kysymyksen asettelua, etsii samanlaiselta tuntuva, kiemurtelee kuin käärme kahden vastakkaisen katsantokannan välillä pyrkien olemaan »samaa mieltä» kummankin kanssa ja supistaen erimielisyytensä pieniin korjausehdotuksiin, epäilyksiin, hyviin ja viattomiin toivomuksiin y.m., y.m.

Ryhmittymät puolueessa

Vanha „Iskra” oli opettanut vallankumouksellisen taistelun totuuksia. Uusi „Iskra” opettaa poroporvarillista viisautta: myöntyväisyyttä ja sopuisuutta. Vanha „Iskra” oli taistelevan ortodoksaalisuuden äänenkannattaja. Uusi „Iskra” tarjoilee meille opportunistin röyhtäyksiä — pääasiassa organisaatio-kysymyksissä.

Edustajakokouksen merkitys

Ennen ei puolueemme muodoltaan ollut järjestetty kokonaisuus, vaan ainoastaan yksityisten ryhmien summa, ja sen vuoksi näiden ryhmien välillä ei voinut ollakaan muita suhteita kuin aatteellinen vaikutus. Nyt meistä on tullut järjestynyt puolue, ja sehän merkitseekin vallan luomista, aatteiden auktoriteetin muuttamista vallan auktoriteetiksi, alempien puolue-elinten alistumista ylempien tahtoon.

Järjestöyhtenäisyys

Proletariaatilla ei ole valtataistelussa muuta asetta kuin organisaatio. Ollen porvarillisessa maailmassa anarkistisen kilpailun herruuden pirstoma, pääoman hyväksi tekemänsä epävapaan työn painama, alituisesti syöstynä täydellisen kurjuuden, villiintymisen ja rappeutumisen „pohjalle”, proletariaatti voi tulla ja se tulee ehdottomasti voittamattomaksi mahdiksi vain siten, että ***marxilaisuuden periaatteiden mukaisesti tapahtuvaa sen aatteellista yhdistämistä lujitetaan aineellisella järjestöyhtenäisyydellä, joka liittää miljoonat työtätekevät työväenluokan armeijaksi.***